

Hvidovre Lokalhistorie

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab og Historiens Hus Hvidovre

27. årgang—Nr. 2—2009

INDHOLD

Nyt fra Formanden	s. 3
Carl Alfred Nielsen—En modstandsmand <i>af Ole Gamborg Nielsen</i>	s. 4
Skolestart i 1950'erne <i>af Ole Asbjørn Petersen</i>	s. 12
Referat af Generalforsamlingen 9. marts 2009 <i>af Lars Bo Henriksen</i>	s. 18
Medlemsarrangementer	s. 22
Lokalhistorisk Selskabs Bestyrelse	s. 23
1.a, Holmegårdsskolen. 1958-1959	s. 24

Udgiver:

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab

Rytterskolen

Tlf. 36 47 34 44

Hvidovre Kirkeplads 1, 2650 Hvidovre

e-mail: hvidovrerytterskole@mail.tele.dk

www.sitecenter.dk/rytterskolen

&

Historiens Hus

Tlf. 36 49 00 30

Alarmpladsen 3, Avedørelejren, 2650 Hvidovre

e-mail: lokalarkiv@hvidovre.dk

www.historienshus.hvidovre.dk

Redaktør: Birgitte Slenes

Ansv. red.: Poul Sverrild

Trykt i 500 eksemplarer

Forsidefoto: Modstandsmanden Carl Alfred Niensens grav i Mindelunden, Ryvangen. Foto 5. maj 2008

NYT FRA FORMAN- DEN

Mandag den 9. marts afvikledes den ordinære generalforsamling.

Efter generalforsamlingen konstituerede bestyrelsen sig med Ejvind Jensen som kasserer, Benny Riisager som næstformand og Ole Asbjørn Petersen som formand. Referatet fra generalforsamlingen kan læses andetsteds i bladet.

En enkelt sag vil jeg dog fremhæve her. Det er lykkedes at bibeholde kontingentet uforandret, ikke mindst, fordi Kulturister og enkelte andre medlemmer har tilbudt at bringe medlemsbladet ud. Der spares herved et anseeligt beløb til porto.

En stor del af selskabets medlemmer har betalt årskontingent, men der mangler en del endnu. Der kan indbetales gennem bank eller i Rytterskolen tirsdag den 28. april kl. 10.-12.00.

Arrangementer for 2009/2010 kan ses denne gang i bladet. I arrangementsudvalget har vi overvejet en tur til Stevnfortet for at se det nye Koldkrigsmuseum, men har været lidt usikre på, om en del af vore medlemmer kunne klare

turen ned af trapperne og 1 time i de lidt fugtige lokaler. Vi vil benytte lejligheden til ved de kommende arrangementer at høre om interessen for at gennemføre turen.

Ellers kan det fortælles, at vi er godt på vej i arbejdet med at se på samarbejde/fusion med Avedøre-Selskabet.

CARL ALFRED NIELSEN -EN MODSTANDSMAND

REDIGERET AF OLE GAMBORG NIELSEN

SAMMENFATTET AF BIRGITTE SLENES

Historiens Hus har modtaget en biografi om Carl Alfred Nielsen. Biografien er redigeret af hans søn Ole Gamborg Nielsen.

Vi har fået tilladelse til at bringe et uddrag af biografien om Carl Alfred Nielsen, som deltog i modstandsarbejdet under den tyske besættelse bl.a. ved deltagelse i sabotage. Han blev sluttelig civil leder af den københavnske modstandsbevægelses afsnit 6, hvorunder Hvidovre hørte. Han var også medstifter og leder af det illegale blad "Fri Presse".

Carl Alfred Nielsen boede med sin hustru Methe og de 3 børn Ole, Per og Mette på Strøbyvej 1-3 i Hvidovre fra 1941/1942 og indtil sin død i 1945.

Biografien bygger på materiale skrevet af Carl Alfred Nielsen selv og materiale om ham. Biografien er til minde om Carl Alfred Nielsens indsats i modstandsbevægelsen.

Mindestenen over modstandskampens ofre i Hvidovre. Hjørnet af Hvidovrevej og Præstemosen.

Carl Alfred Nielsen blev født i 1908 i landsbyen Hals på nordsiden af Limfjordsmundingen ved Kattedgat. Forældrene var smedemester Christian Peter Nielsen født i Hellum øst for Brønderslev og Marie f. Jacobsen født i Hammer bakker, Vodskov.

Carl Alfred Nielsen var den yngste af 6 børn. Faderen døde da han var 2 år gammel. Moderen flyttede

Methe og Carl Alfred i 1944 hhv. 34 og 35 år.

derefter til sin fødeby Vodskov, hvor Carl Alfred Nielsen voksede op. I 1932-1935 studerede han til maskiningeniør på Københavns Teknikums Maskinafdeling. I 1934 blev han gift med Methe. De boede på forskellige adresser i Københavnsområdet indtil de i begyndelsen af 1940'erne slog sig ned i Hvidovre. Fra 1938 og indtil sin død i 1945 var Carl Alfred Nielsen ansat som ingeniør i det rådgivende ingeniørfirma "Birch & Kroghoe".

Han og Methe var tilmeldt den grundtvigianske højborg i København, valgmenigheden i Vartov, og var i 1940-42 involveret i planerne

om at oprette en grundtvigiansk friskole i København. De sidste par år før sin død havde han været travlt beskæftiget med både sit civile fuldtidsarbejde og modstandsarbejdet, og i flere måneder inden havde han "været under jorden" og ikke boet hjemme. Sønnen Ole Gamborg Nielsen var 6 år da faderen døde og han "husker desværre ikke så meget om far."

Modstandsarbejdet set i børnehøjde

Ole Gamborg Nielsen fortæller: "Per og jeg har naturligvis kun helt

sporadiske erindringer om fars modstandsarbejde. Vi har begge oplevet, at vi er vågnet om natten og gået ind i stuen, hvor far og to andre mænd kørte med en duplikator. En morgen, hvor vores far var kommet sent hjem og havde hængt sine bukser på sengegærden i fodenden, faldt en revolver ud af hans lomme. Per samlede den op, og kunne slet ikke forstå, hvorfor far blev så vred.

Per og jeg fandt på et tidspunkt æsker med revolver- eller maskinpistolpatroner mellem sømæskerne på værkstedet. Jeg mener, at jeg har set kasser med våben i en samlebrønd udenfor gårdspladsens plankeværk, eller er det måske noget jeg bare har forestillet mig, fordi min moder har fortalt, at far midlertidigt havde måttet gemme nogle våben fra en nedkastning?

Desværre har gamle forestillinger det af og til med at blive erindringer i ens bevidsthed. Jeg tror dog ikke min mor vidste, hvor våbnene havde været gemt."

Modstandsarbejdet

I bogen "Hvidovrekompagniet" af Hans Christian Thomsen får Carl Alfred Nielsen en hæderfuld placering i modstandsbevægelsen: "Villaen Højbo på Strøbyvej var tidligt på sommeren i 1943 sam-

lingssted for en lille snes mennesker bl.a. politimand Poul Tessing, der arbejdede på Politigården i København, kollegaen politimand Helge Wiese, Helge Schønnemann - en indfødt ud af gammel bondeslægt, formanden for kommunens vejarbejdere Laurits Jørgensen, forpagteren på Bredalsgården Hanberg, elektriker Vilhelm Fugmann, radioforhandler Stack-Petersen og kontorist Poul Hoffmeyer.

Carl Alfred Nielsen gør de tilstedeværende opmærksom på sin baggrund i partiet Dansk Samling. Det er dog ikke meningen, at modstanden skal være partipolitisk styret, og han understreger det upolitiske i modstandsarbejdet, selvom det ikke udelukker, at modstanden benytter sig af et partipolitisk apparat. Alle kan de tilslutte sig det upolitiske program, og man bliver også enige om at arbejde for en udvidelse af gruppen. I sommeren 1943 samles modstanden. Nogenlunde samtidig holdes et lignende møde i Hvidovregade under ledelse af løjtnant I.C. Strøbyvej- og Hvidovregadegruppen finder sammen, og man bliver enige om, at løjtnant I.C. skal være chef.

Nogle måneder efter tages der initiativ til også, at integrere Holmegårdsgruppen. Orlogskaptajn og våbenmester på Holmen Svenning Lykke Petersen startede mod-

standsgruppen på Holmegårds-skolen i 1942. Han blev valgt til at være næstkommanderende for Hvidovregruppen, som nu bestod af 150 modstandsfolk.

Hermed var grupperne samlet og begyndelsen til Hvidovrekompagniet skabt. Initiativet hertil skyldes ikke mindst Carl Alfred Nielsen og løjtnant I.C. Svenning Lykke Petersen blev i 1944 chef for Hvidovrekompagniet.”

Det var i høj grad mennesker fra yderfløjene i dansk politik, kommunisterne og Dansk Samling, som indledte og var ledende i modstandsbevægelsen under den tyske besættelse.

Dansk Samling byggede på danskhed og kristendom. Partiet indgik i Danmarks Frihedsråd i 1943. Socialdemokratiet, Radikale, Venstre og Konservative dannede den såkaldte samlingsregering, som samarbejdede med tyskerne indtil den 29. august 1943.

Carl Alfred Nielsen beskriver selv sin politiske udvikling: ”Sidst i april 1940 læste jeg Arne Sørensens artikel (stifter af Dansk Samling) om Hermann Rauschings bog (tysk forfatter, som angreb den nazistiske kultur- og samfundsopfattelse) og da vågnede min interesse for Dansk Samling. Gennem La Cour (historiker Vilhelm La Cour, dr.phil.) og Arne Sørensens pjecer og deltagelse i en

studiekreds og møder inden for Dansk Samling blev jeg klar over min stilling. Her var noget ud over den snævre, valne parti- og klassepolitik og en virkelig modgift mod slangepolitikken syd fra. Her var et dansk syn bygget op på et kristent grundsyn på mennesket, der giver klarhed og mod til at se sandheden om land og folk i øjne og kæmpe for bevarelsen af de værdier vi danske er til-delt.....Vi må erkende, at vi lever under livets lov og er beredt til at bringe de ofre denne lov kræver. Vi må bekæmpe de dødsxim der modarbejder dette i vort folk og stå beredt over for farer udefra. Men handlingen må være bestemt af det danske syn på livets lov. Dette syn har vi sikkert det sandeste billede af i vor mytologi; men billedet er blevet tilsidesat og udskudt som noget, der ikke vedkom livet i dag. Det er mit indtryk at Dansk Samling har fundet billedet frem.”

En udførlig beskrivelse af Carl Alfred Niensens indsats i modstandskampen findes ikke. Ole Gamborg Nielsen fortæller: ”I min barndom og tidlige ungdom forsøgte jeg flere gange at få både Bank-Mikkelsen (cand. jur. Niels Erik Bank-Mikkelsen, medlem af Lindvangskirkens menighedsråd og medarbejder ved Fri Presse) og Tom (politiassistent Helge Wieses dæknavn) til at fortælle mere derom end det der står i nekrologer-

ne, men hver gang veg de udenom. Måske var de bange for de følelser beretningen kunne ribbe op i både hos mig og dem selv.” Det var en almindelig regel, at pårørende, der ikke var direkte involveret i modstandsarbejdet, intet fik at vide herom. Moderen har dog kunnet fortælle, at han forhandlede betaling for transport af jøder over Øresund og, at han var forarget over den betaling enkelte bådejere forlangte.

Ifølge ”Fri Presses” nekrolog, Toms nekrolog, og begravelsestalen var Carl Alfred Nielsen fra starten med i og leder af det illegale blad ”Fri Presse”, som blev stiftet i 1943. I 1944 skete der en organisatorisk sammenslutning med det illegale forlag ”Trods alt”.

Man startede herefter organiseret bogsalg i Jylland. Igennem forlagsvirksomheden fik ”Fri Presse” tilført større midler og lagde herefter vægt på at søge frem til grupper af befolkningen, der ikke i forvejen modtog illegale blade.

Senere indledtes et samarbejde med ”Ringens”, der ydede et økonomisk bidrag til bladet og blev repræsenteret i redaktionen. Bladet tryktes på det tidspunkt i et oplag på 75.000 eksemplarer. Blandt de der arbejdede for ”Fri Presse” var især universitetsstuderende. Redaktionens inderkreds tilhørte Dansk Samling. Bladet

blev gentagne gange udsat for Gestapos razziaer, hvorunder flere medarbejdere blev arresteret, mens andre måtte gå ”under jorden.”

Drabet på Carl Alfred Nielsen

I ”Faldne i Danmarks Frihedskamp” fremgår det om drabet: ”Carl Nielsen benyttede i sit arbejde en adresse, Mågevej 1A på Frederiksberg til opbevaring af forskelligt illegalt materiale. Ejeren af lejligheden arresteredes d 26.1.1945, netop som det var aftalt, at Carl Nielsen skulle afhente nogle illegale tryksager. Da han indfandt sig, fandt han lejligheden besat af Gestapo, der uden varsel skød ham ned, selv om han var ubevæbnet. Død efter få timers forløb.”

Sønnen Ole Gamborg Nielsen fortæller om drabet: ”De to gestapofolk, som dræbte far var danskere. De var rimeligvis medlemmer af en af de bander, som tyskerne havde ansat til at gøre det beskidte arbejde i form af arrestationer, tortur og hævndrab, mens de tyske overordnede kunne sidde i Shellhuset med ”rene hænder”. Bombardementet af Shellhuset mindre end 2 måneder efter var bestilt af den danske modstandsbevægelse, fordi det var ved at lykkes for Gestapo at optrælle den københavns-

Huset på Strøbyvej 1-3

ske del af modstandsbevægelsen.”

Han fortsætter: ”Om morgenen den 27. januar 1945, hvor Gestapo kom hjem til os, må jeg have siddet ved stuevinduet, for jeg husker, at der drejede en grå personbil om hjørnet ved Hvidovrevej.

To herrer i civilt bankede på. Mor viste ingen tegn på angst, som kunne smitte af på mig. Den gestapomand, som førte ordet, talte dansk med tysk accent. Jeg var meget forbavset over, at den anden satte sig med støvlerne oppe på klaveret. Det måtte man da ikke! Jeg blev sendt ud at lege. Per (bror) husker, at moster Karen holdt vagt et stykke nede ad Strøbyvej i håb om at kunne advare far. Mor og vi børn sov ikke i huset den nat”.

Ole Gamborg Nielsen er af den opfattelse, ”at Tom nok har ret i, at Gestapo allerede vidste, at far var blevet dræbt, da de besøgte os i håb om, at få fat i nogle af fars medarbejdere.”

Nekrologerne

Uddrag af Toms (politiassistent Helge Wieses dæknavn) nekrolog bragt i dagspressen den 3. juli 1945:

”Den 26.1. 1945 ved middagstid knaldede skuddene i en lejlighed på Mågevej, det var vor prægtige ven og kammerat, Carl, der intetanende var gået i en fælde, som Gestapo havde lagt for ham og hans nærmeste medarbejdere ved den illegale Presse. Carl blev båret

død ud af lejligheden 1 time senere. Hermed var en ung lovende mands løbebane blevet brutalt afbrudt af Gestapos morderkugler.

Carl var en af dem der led mest ved tyskernes indtrængen i Danmark, fædrelandskærlig og tro mod alt dansk lige til sidste stund. Han gik meget tidligt ind i kampen for Danmarks befrielse, lang tid før den 29. august 1943, som han sagde: mine 3 børn skal have et frit og selvstændigt Danmark i arv.

Carl var en sjældent god og retlinet kammerat.....Han var blandt de første der meldte sig og deltog i de orienterende møder, da modstandsbevægelsens militærgrupper blev dannet umiddelbart efter 29. august 1943.” Grupperne i Hvidovre hørte under københavnsledelsens afsnit 6, som bestod af kompagnier fra Hvidovre, Rødovre, Glostrup og Islev. De 4 kompagnier var i efteråret 1944 tilsammen på ca. 800 mand, hvoraf Hvidovrekompagniet ved årsskiftet bestod af 5 delinger med i alt ca. 250 mand.

”Han blev delingsfører og deltog i forskellige aktioner. Siden blev der af Hvidovrekompagniet udtaget en særlig aktions- og sabotagegruppe på 25 mand. Her var han selvsikeren, men som menigt medlem, fordi han efterhånden havde fået så mange andre opgaver bl.a. som civil afsnitsleder, og i

løbet af kort tid måtte han forlade styrken for helt at hellige sig dette arbejde.

Som civil afsnitsleder udførte han et stort og fortjenstfuldt arbejde. Han var afsnittets kontakt opad til Københavnsledelsen, sørgede for tildeling af våben, sprængstof og opgaver til de 4 kompagnier, ordnede overfarten til Sverige for nødstedte frihedskæmpere, stikker og ligesindede. Han var med til at opklare flere store sager mod stikkere, der blev sendt til Sverige, så sagens akter kunne overgives delvist opklarede til politiet ved kapitulationen.

Samtidig med sit arbejde som afsnitsleder var Carl redaktør af ”Fri Presse”, hvilket tog meget af hans tid.....tit havde han ikke sovet et par døgn, når vi mødtes.....men altid parat til at påtage sig endnu mere arbejde til gavn for Danmarks befrielse. Alt dette arbejde blev udført så at sige med Gestapo i hælene, det gik godt meget længe, men til sidst gik det galt.

Den 27.1.1945 stillede det tyske Sikkerhedspoliti på Carls bopæl i Hvidovre, de spurgte efter ham, vel vidende, at de dagen før selv havde myrdet ham; og satte sig derefter til at vente. Hvidovrekompagniet etablerede straks vagt om huset i passende afstand for at få fat i Carl, hvis han skulle komme hjem, han var jo gået ”under jor-

den” for flere måneder siden, så vi nærrede alle stort håb om, at han havde klaret sig for Gestapo.

Den 29. om formiddagen blev vagterne inddraget, så vi var klar over, at der var sket et eller andet. Eftersøgningen, der var sat i gang med det samme, blev fortsat dag og nat til Carls hustru den 3.2.1945 fik en kort meddelelse fra det tyske Sikkerhedspoliti gennem Røde Kors om, at Carl var blevet skudt under flugtforsøg.”

Uddrag af ”Fri Presses” nekrolog:

”Også han -. Der er mange slags folk med i det illegale arbejde, men der er næppe noget andet livsforhold, hvor man har så gode chancer for at træffe helt igennem prægtige mennesker. Og blandt de mange prægtige mennesker, vi har truffet, var der ikke nogen, vi havde mere rent menneskelig respekt for og holdt mere af end vor nu afdøde ven og kammerat ingeniør Carl Alfred Nielsen.”.....

”Carl var et sjældent helstøbt menneske. Han løste de opgaver, der skulle løses, og hvis han på et eller andet område så, at andre kunne gøre det bedre, gav han plads for dem. Der var ikke nogen diskussion om den ting. Han sled i det selv, og han respekterede andres slid. Med sin varme menneskelighed ind sugede han bogstavelig talt de mennesker, han mødte, og gik han ind for dem, glemte han

aldrig deres gode sider.”.....

”Han vidste også, hvilken risiko han løb. Han var en af disse besindige danske mænd, der med et stort smil og en lun bemærkning går rundt og snakker sprængstof i samme tonefald, som man før besættelsen snakkede kolonihaver. Der var ikke noget, der var hans natur fjernere end på den ene eller den anden måde at stille sig selv i relief. Men denne mangel på ydre dramatik skyldtes så sandelig ikke, at han ikke var klar over faren. Blot er det nu engang sådan, at jyder og angelsachserne ikke trives med at iscenesætte sig selv.”.....

Carl Alfred Nielsens grav i Mindelunden, Ryvangen.

SKOLESTART I 1950´ERNE

af Ole Asbjørn Petersen

Forfatteren til artiklen er født og opvokset i Hvidovre, blev senere lærer på Langhøjsskolen og sluttede ved udgangen af 2003 som skoleinspektør på Sønderkærskolen.

I seneste medlemsblad fortalte Birgitte Slenes fra Historiens Hus, at vi i redaktionen havde valgt at sætte fokus på skolen i årtierne fra 1920´erne til 1970´erne. I denne artikel vil jeg omhandle tiden i 1950´erne.

Med bopæl i den nordlige del af kommunen var det naturligt, at Holmegårdsskolen blev min skole. På det tidspunkt – 1950- var der blot 3 skoler i Hvidovre. Holmegårdsskolen i nord, Kettevejsskolen (senere Sønderkærskolen) i midt og Strandmarksskolen i syd. De store fødselsårge fra 1940´erne skulle nu i skole. Specielt omegnskommunerne til København oplevede denne tilvækst i børne- og voksental. I starten af

1953 boede der knap 29.000 mennesker i Hvidovre Kommune, og antallet af skoleelever var ca. 3.300. Ved skoleårets start voksede tallet til 3.800 elever stigende til 4.250 i 1954.

Udfordringer

Det blev noget af en udfordring for datidens politikere. Der blev bygget. Risbjergskolens første del blev taget i brug i 1953, og senere fulgte Præstemoseskolen i 1955. Elevtallet fortsatte med at stige, og Dansborgskolen og Gungehuskolen kunne tages i brug i 1960. I starten af 50´erne var elevtallet i klasserne meget højere end i dag. Strandmarksskolen havde 1.050 elever, Kettevejsskolen 1.250 og Holmegårdsskolen 1.000. Det betød, at der kunne være op til 40 elever i enkelte af klasserne. På Holmegårdsskolen startede der i 1950 6 førsteklaser, der gik i skole enten på morgen- eller midtdagshold. En enkel måde at løse et stort problem på. På det tidspunkt var der ikke tale om daginstitutioner, der skulle tages hensyn til i et omfang som i dag. En anden grund til, at det kunne gå, skal også ses i en anden tids syn på opdragelse og disciplin. Disciplin spillede en stor rolle i skolens liv. Allerede ved ankomst til skolen blev det tydeliggjort. Når klokken ringede ind, var der klassevis op-

stilling i skolegården. En af de to gårdvagter tilkendegav ved fløjten eller høj stemmeføring, når den enkelte klasse måtte gå ind. Inde i bygningen stod også en lærer til at tage i mod klasserne, og ved indgangen til klasselokalet modtog læreren eleverne, som først måtte gå ind, når han sagde til. Vel inde i klassen skulle vi stå ved siden af bordene, inden vi måtte sætte os. På kommando blev bøgerne taget frem, og kom en lærer eller leder ind i klassen, skulle alle rejse sig.

Undervisningens rammer

Starten af 50'erne var præget af skoleloven fra 1937. Industri og håndværk ekspanderede, og flugten fra land til by tog til. Det er en af grundene til, at man ønskede at fremme det praktiske element i folkeskolen. Ved siden af eksamensmellemskolen blev der oprettet en praktisk mellemskole, en eksamensfri mellemskole også af 4 års varighed. Undervisningspligten var dog stadig opfyldt efter 7 år, og mange af eleverne i den nye ordning valgte at gå ud efter 7 år. Intentionerne kunne ikke opfyldes i tilstrækkelig grad. Mange skoler havde ikke egnede lokaler til skolekøkken, sløjd, fysik og gymnastik samtidig med, at lærerne ikke havde fået den fornødne uddannelse i disse fag. Der var også den ubalance, at lærerne i den eksamensfri

mellemskole blev dårligere stillet, idet de ikke fik den samme tidsmæssige reduktion i arbejdstiden som deres kolleger i den anden afdeling. Resultatet blev, at der stadig var en langt større søgning til eksamensmellemskolen. Det var ikke helt uproblematisk, for der var samtidig en stærk kritik af mellemskoleprøven, der af mange opfattedes som en reel sorteringsmaskine af eleverne på et meget tidligt tidspunkt.

Fra mange sider ønskede man en ny struktur i folkeskolen, og i 1958 blev en ny folkeskolelov vedtaget. Formålsparagraffen var den samme som i 1937, men strukturen blev ændret. Mellemskolen blev afskaffet, en 3årig realafdeling kom i stedet og en frivillig 8., 9. og 10. klasse. Der var tale om en stadig skarp opdeling af eleverne. I 6. og 7. klasse blev der tale om en boglig og en almen linie. Kommunerne og forældrene kunne dog bestemme, at denne deling ikke skulle finde sted. Det skete i mange kommuner, og helt sikkert skete det i stort omfang i Hvidovre. Et stort skridt i retning af den udelte skole havde fundet sted.

Lærerne

I 1952 var der ca. 125 lærere til de 3 skoler. Ledelsen af de enkelte skoler bestod af en skoleinspektør og 2 viceinspektører. Heraf vare-

Lærerbillede fra 1954. Holmegårdsskolen.

tog den ene (i de fleste tilfælde en kvinde) funktionen som papir- og bogbestyrer ofte med megen akkumuleret. Lærerne skulle oftest aflevere et udskrevet hæfte for at få et nyt.

Embedet som skoleinspektør blev varetaget af mænd, og først i 1970'erne fik Frydenhøjsskolen, som den første skole, en kvindelig skoleinspektør. (Da jeg stoppede som skoleinspektør med udgangen af 2003 var 6 af kommunens 11 skoleinspektører kvinder).

Styrelsesmæssigt ændrede sognerådsformanden titel i 1953 til borgmester, og sognerådet blev til kommunalbestyrelse. Skolevæsenets stadsskoleinspektør blev udnævnt til skoledirektør. (kilde: Li-

nie 14. Nr.1. marts 2003. 50 års jubilæumsnummer).

På Holmegårdsskolens lærerbillede fra 1954 ses skoleinspektør Svend Aage Olsen i midten af 2. række fra neden. (Det var den gang, man med pondus kunne stå med piben i munden på et officielt billede). Svend Aage Olsen var en myndig leder, der havde meget at byde på. Ikke mindst var han kendt for, at skrive skolekomedier til opførelse på egen skole og senere til efterfølgelse i det ganske land.

Aladdin og Jordan rundt i 80 dage står som uforglemmelige oplevelser. Øverste række yderst til højre står Jens Sindberg Jacobsen, som jeg havde som lærer i sløjd og se-

nerne fik den fornøjelse at arbejde sammen med som viceinspektør på Sønderkærskolen og senere efterfølge som skoleinspektør. Som elev opfattede jeg lærerne som faste og bestemte, og man havde stor respekt for dem.

Livet i skolen

Ved min skolestart i 1950 blev jeg placeret i 1.c og kom på middagsholdet. Vi var 34 eller 35 elever i klassen blandet drenge og piger. Som klasselærer fik vi fru la Cour og som regnelærer Erling Larsen. Klasselæreren havde vi de 2 første

Frk. Reddersen og Knud Kirkegård i én af skolekomedierne på Holmegårdsskolen. 1950-erne.

år, og regnelæreren i 5. I 3. klasse fik vi fru Botorp som ny klasselærer. 3 år senere kom hun på den nye Præstemoseskole. Hverdagen var inddelt i lektioner af 50 minutter, og der var lørdagsundervisning. I de første skoleår blev der undervist i dansk, regning, religion, sang og småsløjd.

Undervisningen forløb efter et fast mønster, men føltes egentlig aldrig kedelig. Alting var jo nyt for børn i den alder. Undervisningsformen var helt overvejende lærerens budskab til eleven. På det tidspunkt var der langt til senere tids krav til eleverne om ansvar for egen læring. En del af eleverne kunne allerede læse ved juletid i første klasse, og næsten alle ved skoleårets afslutning. Der var i sammenligning med i dag også tildelt mere tid til fagene, idet hver lektion var 10 minutter længere end nutidens 45 minutter. Faget dansk var også mere fagligt centreret, og ikke pålagt alle de øvrige funktioner, såsom færdselslære, sexualundervisning og erhvervslære, der er pålagt faget i dag.

I 1950 var der efter krigen stadig knaphed på mange ting, og ikke alle havde en økonomi, som tillod de store armbevægelser. Der var derfor indført gratis skolemad og skolemælk. Den lokale slagter Stieg ved Hvidovre Torv stod for skolemadpakken. Sundt og fornuftigt, ja, og hvor er vi mange, der

Skolelæge Chr. Uldall undersøger en elev. Tilstede er også lærerinden Fr. Leide og patientens mor. Holmegårdsskolen 1954.

stadig kan se gummi osten og den af rødbeden let udtværede leverpostejmad. Sundhedsmæssigt var der årlige skolelæge undersøgelser og tandlægebesøg. Tandlægebesøget foregik hos tandlæge Hartmann på Hvidovrevej, i huset hvor nu restaurationen ArtiKok nu ligger. Vi sad på rad og række, ventede og kunne høre, hvordan den, der lige nu sad i tandlægestolen, havde det. Ikke altid lige morsomt.

Lærerforeningen varetog den gang de to feriekolonier i Jylland: Dragsmur og Skødshoved. Børn, der havde behov for det, kunne komme på koloni inden sommerferien. Svag-

børns koloni blev det omtalt som og grundlagt i en god sags tjeneste. Senere tider omdømte fornuftigvis dette navn til forårskoloni.

Ud over fagene var der andre begivenheder, der har fæstnet sig i erindringen. Skolekomedierne er omtalt, men ud over den store oplevelse under selve forestillingen, var de med til at give et godt forhold mellem lærere og elever. Kulisser og kostumer blev lavet i fællesskab i og uden for undervisningen.

Den årlige skoleafslutning var også noget særligt. I skolens aula var

der udstilling af eleverarbejder. Dette gav anledning til megen snak ikke mindst blandt forældre, der jo lige skulle se, hvordan naboens barn havde klaret sig. Inden havde der været overhøring i klasserne, hvor forældrene sad som kødrand langs væggene. På selve afslutningsaftenen var der tradition for mannequin opvisning, hvor de store piger fremviste resultaterne af årets arbejde i håndarbejde.

Drengene havde under ledelse af Frede Møller eller Knud Kierkegaard lejlighed til at vise færdighederne i gymnastikkens discipliner. Det hele afsluttedes med en fodboldkamp mellem lærere og elever, hvor lærerne trods brug af alverdens ufine midler altid endte med at tabe. Jeg mindes stadig

skoleinspektør Svend Aage Olsen som frygtindgydende målmand iført skikasket og kæmpeskistøvler.

Årene på Holmegårdsskolen ser jeg med glæde tilbage på. De afsluttedes i 1955, hvor jeg efter en dejlig sommerferie på Dragsmur startede i 1. mellem på Statsgymnasiet Schneekloths Skole på Værnedamsvej. Men det er en helt anden historie og et helt andet skolesystem.

2.c. 1958-1959. Holmegårdsskolen

REFERAT AF GENERALFORSAMLINGEN

9. MARTS 2009

referent Lars Bo Henriksen

Flot fremmøde, idet der var omkring 70 deltagere. Der blev budt velkommen, og Niels Erik Madsen blev valgt til dirigent.

Formand, Ole Asbjørn, aflagde bestyrelsens beretning, som startede med en beskrivelse af de 10 arrangementer, som selskabet enten havde været arrangør af eller deltaget i siden sidste generalforsamling:

- Poul Fjeldgårds fortælling om sit liv under besættelsen,
- udflugten til Holmegård Glasværk og Gavnø,
- bygningskulturens dag,
- ophængningen af 12 "nye" malerier.
- befæstningsdagen,
- Poul Sverrilds foredrag om sidste nyt fra det historiske arbejdsfelt,
- kultur og fritidsmessen,
- Herluf Rasmussens beretning om sit politiske liv,
- tidligere politimester, Herman Langlouis, øsen af episoder i sit liv

og

- Georg Hansens skildring af livet og personerne ved København -Slangerupbanen.

Det annoncerede arrangement i marts med Georg Hansen er udskudt til den 21. sept.

Næste arrangement: "Amagerturen" er omtalt i medlemsbladet.

Medlemsbladet - med Birgitte Slenes som ny redaktør – forsøges uddelt af medlemmer. (Benny Riisager oplyste senere, at kun 51 blade ud af blade til 371 medlemmer skal udsendes med post.)

Ole Asbjørn omtalte dernæst vor deltagelse i Dansk Lokalhistoriske Selskabs årlige arrangement i Hornstrup ved Vejle, arbejdet i Københavns Befæstningsforening og samarbejdet med slægtsforskerne.

Avedøre Selskabet har udtrykt ønske om samarbejde/indtræden i vort selskab. Der arbejdes på at finde en løsning, som medlemmerne i Avedøre finder spiselig.

Formanden sluttede med en tak til alle, som har bidraget til selskabets drift. En særlig tak udtrykte

han til Bodil og Laurs, ”der beredvilligt står for kaffe og te ved vores arrangementer i Lille Friheden”. Beretningen blev - efter ganske få supplerende bemærkninger – enstemmigt vedtaget.

Dernæst overtog Poul Sverrild scenen og fortalte om minister Brian Arthur Mikkelsens afslag på statsanerkendelse. Et afslag, som – især fordi anerkendelsen var blevet anbefalet af kulturarvsstyrelsen – havde været en stor skuffelse.

2008 var også året for afslutningen af ”Kulturarv 2650”. Det blev markeret ved et stormøde med 100 deltagere i Messen i Avedørelejren, en sektion i Hvidovre Avis og et hæfte.

Ved ”Bygningskulturens dag” var Historiens Hus blevet Landssekretariat. Dagen blev markeret med en bog, som kanoniserede Svenn Eske Kristensen som repræsentant for velfærdsstatens bygninger. Selve det lokale arrangement, mente Poul, var af ”varierende succes”.

”Historien i gaden” har fået restaureret Officerspavillonen fra 1899 ved Historiens Hus. Den er meget seværdig. En folder til at fortælle om brugere, billeder og maler fås i Historiens Hus.

Der arbejdes stadig på flyveren, AVRO 504, på flyvepladsen, og SF’ s 50 års jubilæum inspirerede

til en mindetavle på Holmegårdsskolen. Hærværk igen på håndjernerne.

Der forhandles med Brøndby Kommune om en sammenlægning af Historiske huse, Rødovre forholder sig afventende.

Historiens Hus holder efterhånden foredrag mange steder, mest i Hvidovre, men i 2008 også i Thisted, på Vartov og i universitetets festsal på Frue Plads.

Der arbejdes i øjeblikket med at overføre Avedøreselskabets hjemmeside til Historiens Hus hjemmeside.

Kulturarven er for første gang i Hvidovres historie med i kommuneplanen, så det arbejdes der også med.

Poul sluttede med at takke for samarbejdet med selskabet og sendte en særlig tak til kulturisterne.

Et spørgsmål til Poul om fårene på volden, blev besvaret med, at fårene gjorde god gavn ved at holde bevoksning nede, hvorimod geder ikke havde en gavnlig effekt. Det oplystes yderligere – på et andet spørgsmål – at en statsanerkendelse ville give en ekstra indtægt på 730.000 + det løse og ret til at søge puljer.

Kasserer Ejvind Jensen oplyste, at

der nu er 337 medlemmer i selskabet, en stigning, men det oplystes også, at vore sponsorer falder fra.

Regnskab og budget blev dernæst forelagt og godkendt.

Der var ikke fremkommet forslag til behandling, og ved det efterfølgende valg blev alle de opstillede kandidater genvalgt.

(På næstsidste side i bladet kan læserne finde navne og adresser på de valgte og hvorledes bestyrelsen har konstitueret sig.)

I kaffepausen blev der trukket lod om 10 flasker rødvin blandt de medlemmer, der havde betalt kontingent inden 1. marts.

Følgende heldige vindere blev udtrukket: Marius Rich, Ole Lauridsen, Poul Rasmussen, Bent Christiansen, Poul Sverrild, Inge Eriksen, Børge Andersen, Lillian Pedersen, Niels Nørgaard og Bente Olesen. Flaskerne – til dem, der endnu ikke har fået - kan afhentes på Rytterskolen tirsdage mellem kl.11.00 –12.00.

Efter kaffepausen fortsatte aftenen med en forevisning af første halvdel af Kaj Vedel Papes Hvidovre-film fra 1948. For en, der som referenten begyndte sin skolegang samme år, var det et herligt gensyn med de 3 heste foran selvbinderen på marken ved Allingevej/ Hvidovrevej og med alle de gamle

huse i Hvidovregade.

Filmen sluttede af med Hvidovresangen, der med det samme blev så populær, at Poul Sverrild, der viste filmen måtte love, at skrive teksten til sangen i et af de kommende numre af vort blad.

Ole Asbjørn, som sluttede mødet mente også - på grundlag af begejstringen for første halvdel - at forevisningen af anden halvdel af Hvidovrefilmen vil lokke en stor del af de fremmødte til at komme igen til næste års generalforsamling. Det kan jeg kun anbefale.

På modstående side ses fotos fra generalforsamlingen.

Medlemsarrangementer 2009/2010

Mandag den 20. april går turen til Amager. Under titlen "En mandag på Amager" vil vi i bus starte kl.10.00 fra Rytterskolen og køre gennem Kongelunden og Dragør, før vi kl.11.00 vil besøge Amagermuseet i Store Magleby. Undervejs vil Vagn Bacher fra vores bestyrelse fortælle om barne- og ungdomserindringer fra tiden på den sydlige del af Amager. På Amagermuseet vil museumsinspektør Lena Kock Nielsen en god times tid være vores guide. Herfra køres til Kastrup med et kort stop ved Jacob Forstlings gård også kendt som Bryggergården. Herefter kører vi til SAS klubbens lokaler og nyder et par stykker smørrebød. Drikkevarer for egen regning. På turen vil der være en sangmæssig overraskelse.

Forventet hjemkomst kl. 15.00-15.30.

Prisen er 150 kr. pr. person. Tilmelding og betaling har fundet sted. Der er ganske få pladser tilbage. Kontakt evt. Ejvind Jensen på tlf. 36492885.

Mandag den 21. september kl. 19.00 vil specialist i Slangerupbanen Georg Hansen fortsætte sin fortælling om Slangerup-Hareskovbanen i gamle dage.

Kom og hør de spændende og ofte sjove beretninger fra den lille jernbane, der i mange år prægede mange Københavneres hverdag og ikke mindst søn- og helligdage. Gennem talrige billeder genopleves lidt af den gamle stemning og hør fortællingen om, hvordan en arbejdsplads kunne se ud fra før vi fik bil.

Georg Hansen vil være kendt af adskillige gennem hans tidligere formandskab for Hvidovre Cykel Club.

Mandag den 26. oktober kl. 19.00 fortæller leder af Historiens Hus Poul Sverrild om sidste nyt fra det lokalhistoriske område.

Mandag den 23. november kl. 19.00 fortæller Annegrete Kraul og Kristine Søndergaard Madsen om "Parcelhusets pionerer".

Med afsæt i deres bog med samme titel vil de tage parcelhuskvarterernes oprindelse og udvikling under behandling. Det hænger godt sammen med den fokusering, vi lokalt i Hvidovre har haft på byens udvikling.

Dette foredrag følges op af Sven Mortensen, mangeårigt medlem i Hvidovre Lokalhistoriske Selskab, der på udvalgte dage i Rytterskolen vil vise og fortælle om sit eget byggeri i 1960'erne i parcelhuskvarteret på Hvidovre Strandvej.

Mandag den 18. januar kl.19.00 skal vi høre Jens Jensen fortælle den spændende beretning om "Havhesten, set med hovmesterens øjne". Fortællingen følges op med en 20 minutters DVD optaget under den spændende tur over Nordsøen.

Mandag den 22. februar kl. 19.00 fortæller Tom Wismann historien om Københavns Nyere Befæstning specielt om Søbefæstningen. Dette arrangementet følges op af en medlemsudflugt til Trekroner i Københavns Havn i maj eller juni måned .

Generalforsamling den 8. marts kl. 19.00 Generalforsamlingen kræver ikke tilmelding.

Tilmelding er nødvendig til arrangementerne. Foredragene finder sted i Lille Frihedens Aktivitetssal, og tilmelding skal ske på selskabets automatiske telefonsvarer 36473444 senest søndag, inden arrangementet finder sted.

BESTYRELSEN FOR HVIDOVRE LOKALHISTORISKE SELSKAB 2009

Formand Ole Asbjørn Petersen
Grenhusene 53
tlf. 3649 5785
-mail: 5002701@bredalsparken.dk

Næstformand Benny Riisager
Østre Kvartergade 11.st.tv.
tlf. 3678 2968
-mail: bennyriisager@av2.dk

Kasserer Ejvind Jensen
Paris Boulevard 22
tlf. 3649 2885
-mail: brund.jensen@privat.dk

Bestyrelsesmedlem Vagn Bacher
Hvidovregade 31B,1.tv
tlf. 3648 1434

Bestyrelsesmedlem Jette Randal-Lund
Østre Kvartergade 9 st.th
tlf. 3649 0659
-mail: jrl@av2.dk

KB-medl. Allan Fredskov
Svendbjergvej 1A,1.mf.
tlf. 3649 9606
-mail: afe@hvidovre.dk

KB-medl. Kim Østerberg Bødkerpor-
ten 7 tlf. 3649 6804
e-mail: ktb@hvidovre.dk

1.suppl. Lars Bo Henriksen
Hvidovrevej 402
tlf. 36784869
e-mail: larsbo@sport.dk

2.suppl. Birte Gerdes

Strandmarksvej 46, 2.th.
2650 Hvidovre
36786404
-mail: birtegerdes@yahoo.dk

Revisor Hubert Steffensen
Hesselbjergvej 12
3649 0963

Revisorsuppleant Inge Larsen
Berners Vænge 7. 2.tv.
tlf. 3678 4736

Forretningsudvalg :

Ole Asbjørn Petersen, Benny Riisager,
Ejvind Jensen

Arrangementsudvalg :

Ole Asbjørn Petersen, Vagn Bacher,
Ejvind Jensen.

PR.og hjemmesiden:

Benny Riisager, Ole Asbjørn Petersen

Lokalhistorisk/kulturistudvalg:

Benny Riisager, Jette Randal-Lund, Lars
Bo Henriksen

Bladredaktion :

Ole Asbjørn Petersen, Poul Sverrild, Bir-
gitte Slenes

Udviklingsudvalg:

Ole Asbjørn Petersen, Benny Riisager,
Poul Sverrild

Historiens Hus deltager i øvrigt i bestyrel-
sesmøder og i udvalgsarbejder efter nær-
mere aftale.

